

Gabriella Östman
Linda Vågberg
Karolina Tornberg

m.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över Remissen promemoria Ordning och reda på avfallet, M2021/00207

Yttrande

Miljönämnden i Sundsvalls kommun har getts tillfälle att yttra sig över Miljödepartementets promemoria Ordning och reda på avfallet.

Miljönämnden (nämnden) lämnar följande synpunkter på remissförslaget.

Föreslagna ändringar av 26 kap. miljöbalken

10 a §, föreläggande om ställande av säkerhet

Nämnden är positiv till att ställande av säkerhet enligt 10 a § införs i miljöbalken. Då förslaget ställer höga krav på både verksamhetsutövare och tillsynsmyndigheten för att kunna ta fram förslag på storlek och bedöma säkerheten är det angeläget att tillsynsvägledning tas fram som tydligt anger hur detta ska göras och bedömas. Vidare anser nämnden att verksamheter som *behandlar eller samlar in avfall ska ställa en säkerhet*, om det inte är uppenbart att det inte behövs, för att samtliga avfallsbehandlare i landet ska hanteras lika och omfattas av samma krav.

Förslagna ändringar i förordning (2001:512) om deponering av avfall

I promemorian föreslås ändring i 4 § som innebär att förordningen inte ska tillämpas på icke-förorenad jord eller annat icke-förorenat naturligt material som schaktas ur i samband med en byggverksamhet. I detta avseende avses med icke-förorenad jord och annat icke-förorenat naturligt förekommande material att uppmätta halter av en förorening inte är högre än bakgrundshalterna. Det behöver tydliggöras vilka kriterier som ska användas vid en bedömning om bakgrundshalterna – är det nationella, regionala eller lokala bakgrundshalter som avses.

Nämndens oro är att det ställer höga krav på verksamhetsutövaren om denna ska ta fram underlag, och på tillsynsmyndigheten att bedöma underlaget. För att regeln ska vara enkel att tillämpa och inte kräva någon omfattande bedömning av vare sig verksamhetsutövare eller tillsynsmyndighet kan det vara lämpligt att införa enhetliga kriterier (haltgränser) för begreppet "icke-förorenad". Vidare leder förslaget till ökade kostnader för verksamheten och ett försvårande av återvinning av avfallet i praktiken.

Förslagna ändringar i miljöprövningsförordningen (2013:251)

I miljöprövningsförordningen (22, 42, 43, 69 och 70 §§) föreslås undantag från tillstånds- och anmälningsplikt gällande icke-förorenad jord eller annat icke-förorenat naturligt material vid sortering, behandling och deponering. Om materialet kan återvinnas utan föregående behandling anser nämnden att det finns skäl att undanta dessa från anmälningsplikt.

Av promemorian framgår att undantagen i miljöprövningsförordningen ska vara tillämpliga om schaktmassorna ska återvinnas för anläggningsändamål, tex. bullervallar eller för att återställa urschaktade områden. Det framgår inte om det behöver finnas ett syfte med konstruktionen eller ej. Nämnden ser en risk att förslaget resulterar i att överskottsmassor bortskaffas genom att bygga bullervallar utan ett reellt syfte, eller att olika utfyllnader utformas med en onödigt stor mängd avfall som inte krävs för konstruktionens funktion. Ändringarna innebär att det finns utrymme för olika tolkningar. Det är mycket viktigt att tillsynsvägledning prioriteras.

Undantagen som införs i miljöprövningsförordningen ska enligt promemorian innebära att massorna kan användas i anslutning till den plats där de schaktades ur. Enligt promemorian bör materialet kunna flyttas mellan olika närliggande projekt eller inom ramen för ett byggprojekt så länge bakgrundshalterna av olika ämnen är väsentligen desamma. Samtidigt framgår att undantaget inte ska omfatta massor som flyttas till en annan plats som inte har en geografisk koppling till platsen för urschaktningen, eller inte har en koppling till det projekt som har medfört att massorna har schaktats ut. Nämnden anser att begreppet ”i anslutning till annan plats än där de schaktades ur” behöver förtydligas så att det inte leder till att olika tolkningar görs hos tillsynsmyndigheterna.

Vidare anges att undantaget från tillstånds- och anmälningsplikt inte bör vara beroende av att den som bedriver verksamheten där massorna schaktas ur är densamma som den som använder massorna eftersom detta inte påverkar massornas sammansättning. Nämnden ställer sig frågande till hur detta resonemang kopplar an till avfallsdefinitionen i 15 kap. 1 § miljöbalken.

Förslagna ändringar av 42 och 43 §§ innebär att prövningsplikt för sortering av avfall enbart ska gälla om den sker som en del av att behandla avfallet. Nämnden ifrågasätter varför den nuvarande prövningsplikten för sortering av avfall där avfall produceras eller lagras som en del av insamlingen föreslås tas bort. Sådan verksamhet kan medföra störningar i form av exempelvis buller, damning och vattenhantering som kan kräva en bedömning från tillsynsmyndigheten.

Nämnden ser gärna att det införs en definition om vad som menas med olika avfallsbehandlingsmetoder som exempelvis sortering, siktning, mekanisk bearbetning m.m. I bakgrunden till förslaget framgår det exempelvis att siktning inte räknas

som sortering utan som mekanisk bearbetning samt att jord kan sorteras på annat sätt genom siktning. Förtydliganden kring vad de olika behandlingarna avser vore önskvärt.

Halterna för mindre än ringa risk i Naturvårdsverkets handbok 2010:1, tabell 4, har underlättat bedömningen vid återvinning av avfall för anläggningsändamål och dess risker på miljö och hälsa. Det är oklart om halterna kommer fortsätta vara aktuell i och med föreslagna ändringar. Det är viktigt att detta tydliggörs i kommande tillsynsvägledning.

Föreslagna ändringar i avfallsförordningen (2020:614)

Nämnden anser att lydelsen i 4 kap. 14 a § bör förtydligas att lämning av avfall från en lagringsplats som är en del av insamlingen till en annan enbart får ske om det är motiverat/finns särskilda skäl. Vägledning krävs för att kunna bedöma när fortsatt lagring är motiverad.

Nämnden ser svårigheter i att kontrollera att kravet uppfylls. Det kan vara lämpligt med ändringar i 6 kap. angående antecknings- och rapporteringsskyldighet. Anteckning bör t.ex. föras och rapportering ske om till vem avfallet lämnas och vilken roll i avfallskedjan denna har, insamlare eller behandlare av avfall.

Ärendet

Regeringskansliet har berett miljönämnden i Sundsvalls kommun möjlighet att yttra sig över föreslagna ändringar i miljöbalken med följdförfattningar. Förslagen syftar till att förbättra avfallshanteringen och öka tillsynsmyndigheternas möjligheter att säkerställa syftet med miljöbalken. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2022 och förordningsändringarna den 1 juni 2021.

De föreslagna ändringarna sammanfattas kort nedan:

- En ny bestämmelse i avfallsförordningen (2020:614) om att den som ansvarar för avfall ska se till att avfallet blir behandlat om det inte är motiverat med ytterligare lagring av avfall som en del av att samla in det.
- Ändringar i bestämmelserna om tillstånds- och anmälningsplikt i 29 kap. miljöprövningsförordningen (2013:251) för mekanisk bearbetning och sortering av icke-farligt avfall och lagring av icke-farligt avfall, som en del av att samla in det, för att tydliggöra vilka verksamheter som ska omfattas av tillstånds- respektive anmälningsplikt.
- Undantag från tillstånds- och anmälningsplikt enligt 29 kap. miljöprövningsförordningen för åtgärder som vidtas med icke-förorenad jord eller annat icke-förorenat naturligt förekommande material som schaktas ur i samband med en byggverksamhet där det är säkerställt att materialet kommer att användas i sitt naturliga tillstånd för

anläggningsändamål i anslutning till den plats där schaktningen utfördes. Sådana massor föreslås även undantas från förordningen (2001:512) om deponering av avfall.

- En bestämmelse om att anmälan om behandling av avfall som omfattas av 29 kap. miljöprövningsförordningen ska innehålla uppgifter om de mängder avfall som ska lagras inför och efter behandlingen. Det föreslås också att ett föreläggande om försiktighetsmått med anledning av en sådan anmälan ska innehålla motsvarande uppgifter.
- En ny bestämmelse i miljöbalken som ger tillsynsmyndigheter som handlägger en anmälan om miljöfarlig verksamhet möjlighet att förelägga verksamhetsutövaren att ställa säkerhet för kostnaderna för det avhjälpande av en miljöskada och de andra återställningsåtgärder som verksamheten kan leda till.
- I miljöbalken föreslås även vissa ändringar i bestämmelsen om skyldighet för en tillsynsmyndighet att anmäla misstankar om brott, samt en utvidgning av en befintlig straffbestämmelse. Straffbestämmelsen innebär att straff ska kunna utdömas när någon uppsåtligt eller av oaktsamhet överlämnar avfall till någon som inte har gjort de anmälningar eller har de tillstånd som krävs för avfallshanteringen.

Ändringarna i miljöprövningsförordningen föreslås få övergångsbestämmelser enligt följande:

- En verksamhet som bedrivs den 1 juni 2021 och som enligt äldre bestämmelser inte är tillståndspliktig men som blir tillståndspliktig får fortsätta verksamheten till och med den 1 juni 2023. För att fortsätta 16 verksamheten efter det datumet krävs ett tillstånd. Om en ansökan om tillstånd har kommit in till tillståndsmyndigheten före den 1 juni 2023 får verksamheten fortsätta till dess att ansökan har prövats slutligt om prövningsmyndigheten inte bestämmer annat.
- En verksamhet som bedrivs den 1 juni 2021 och som enligt äldre bestämmelser inte är anmälningspliktig men som blir anmälningspliktig får fortsätta verksamheten till och med den 1 juni 2022. För att fortsätta verksamheten efter det datumet krävs en anmälan. Om en anmälan har gjorts till tillsynsmyndigheten före den 1 juni 2022 får verksamheten fortsätta till dess att handläggningen av anmälan avslutats om tillsynsmyndigheten inte bestämmer annat.

För miljönämnden enligt delegation

Kristin Eriksson
Miljödirektör

Detta ärende har hanterats digitalt och har därför ingen namnteckning.

Digital kopia skickas till:

m.rattssekretariatet@regeringskansliet.se

linn.akesson@regeringskansliet.se